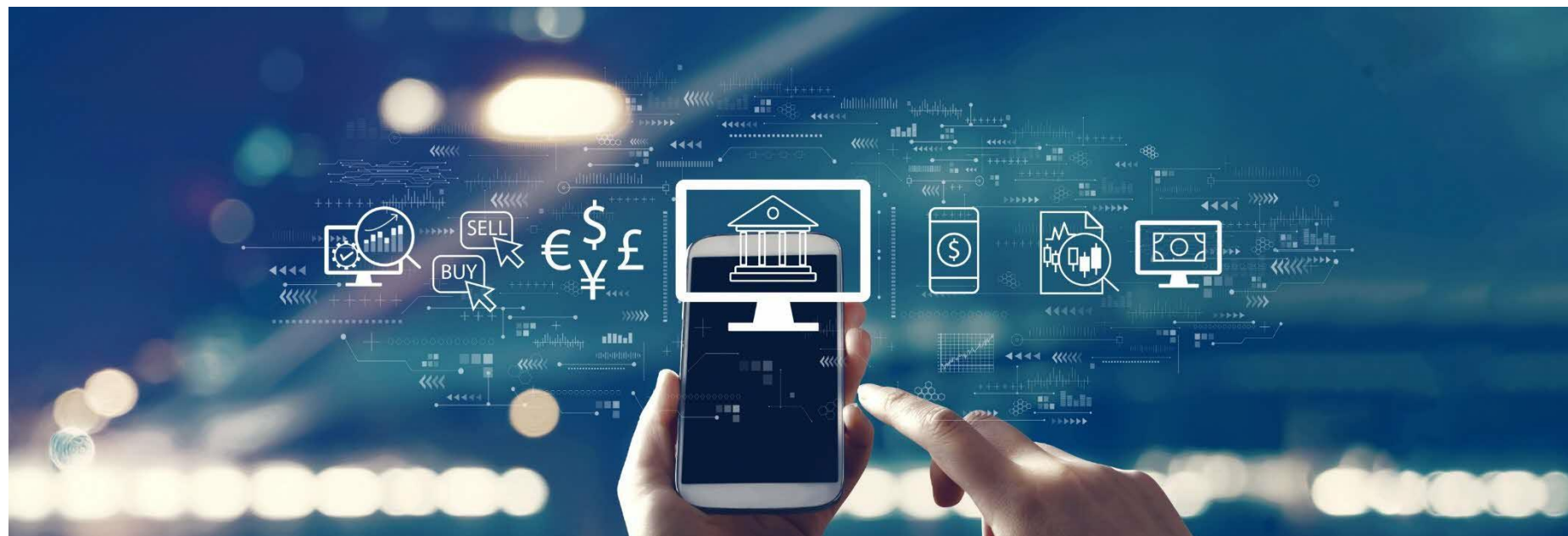

טעימות מדוח בנק ישראל לשנת 2023

מנהל חטיבת המחקר

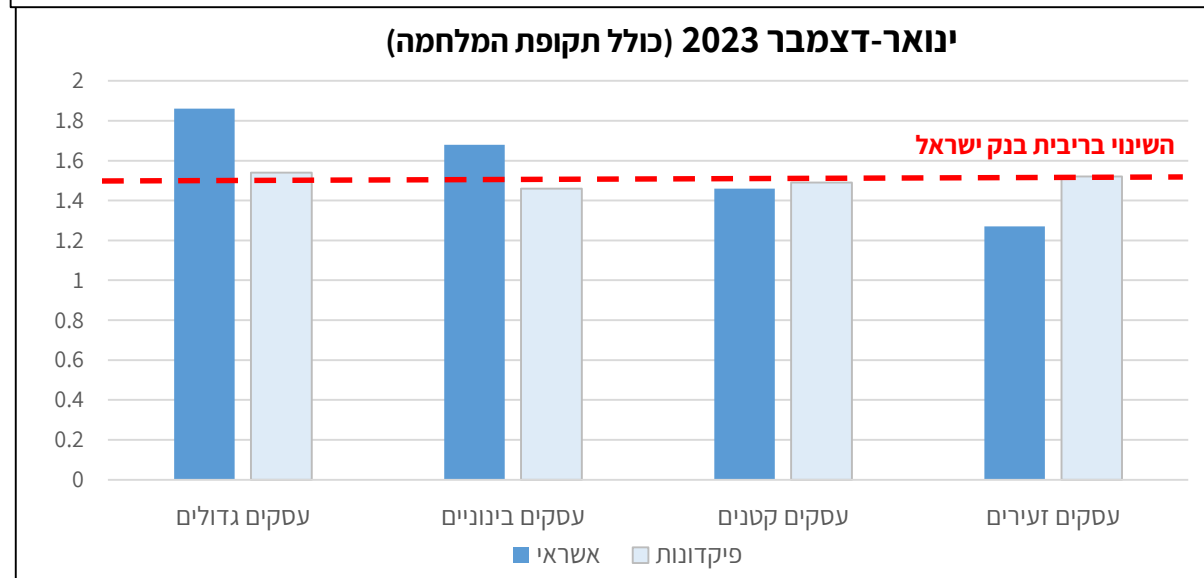
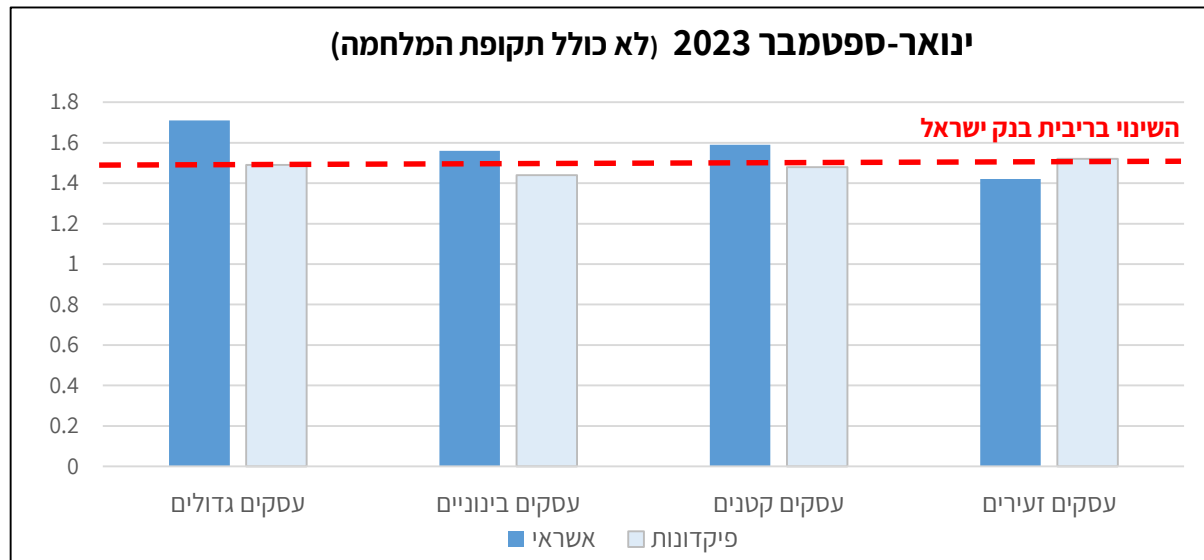
31 מארס, 2024

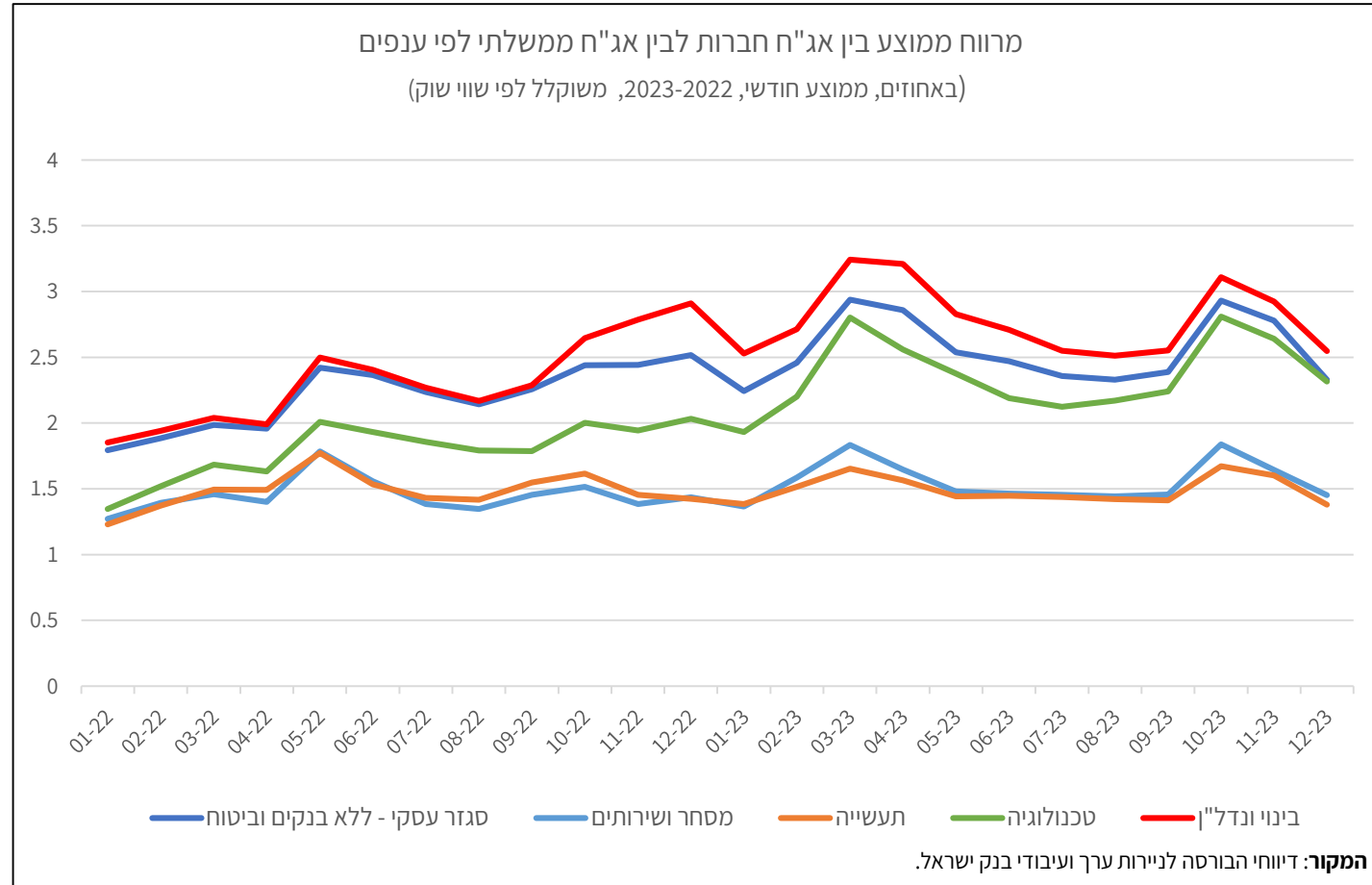
התפתחויות בולטות בשוק האשראי במהלך השנה והשפעותיהן

מתחילת המלחמה הריבית לעסקים הזעירים ירדה ולעסקים הבינוניים והגדולים היא עלתה

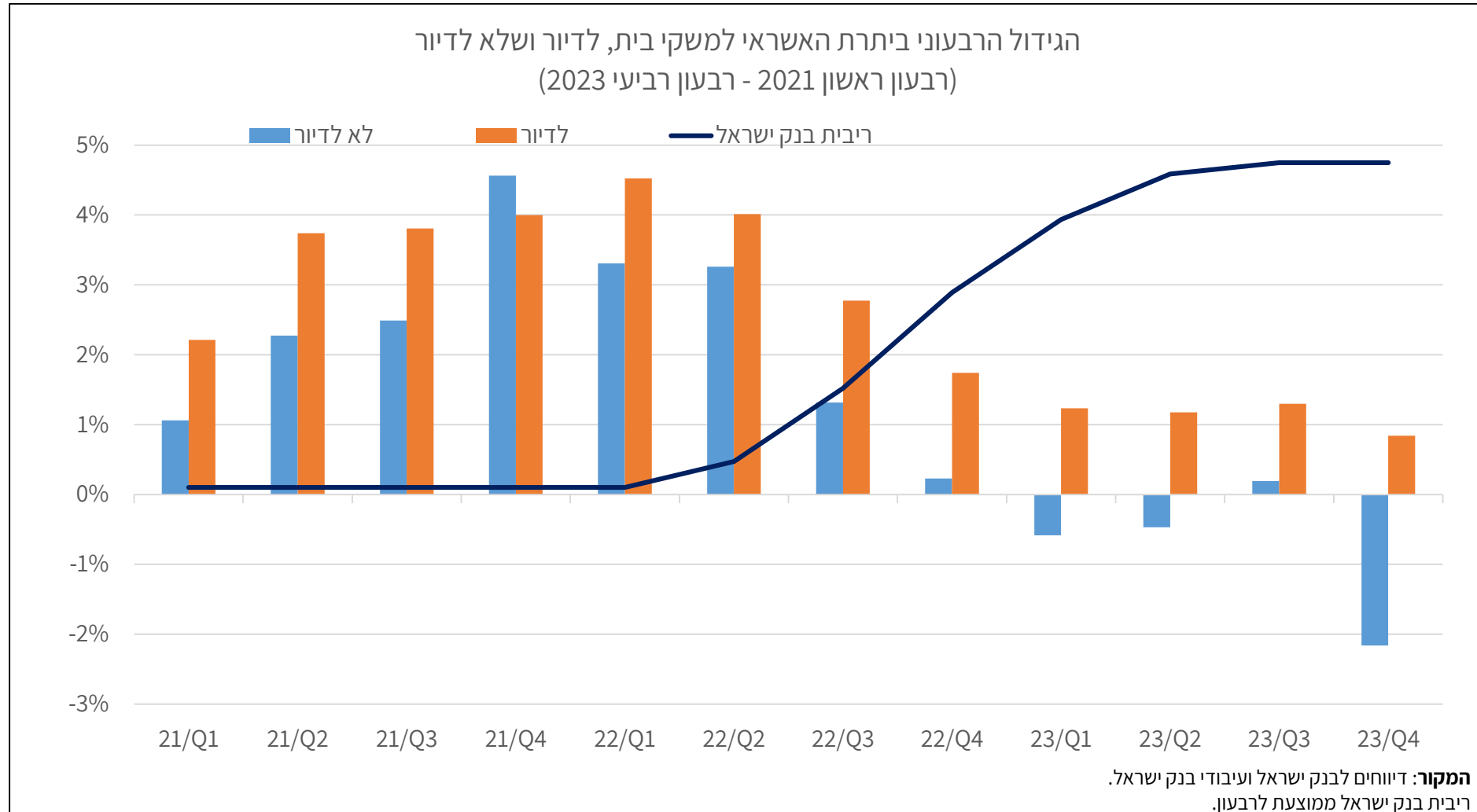
הגידול בשיעור הריבית על האשראי והפיקדונות הבנקאים למגזר העסקי (בנקודות אחוז)

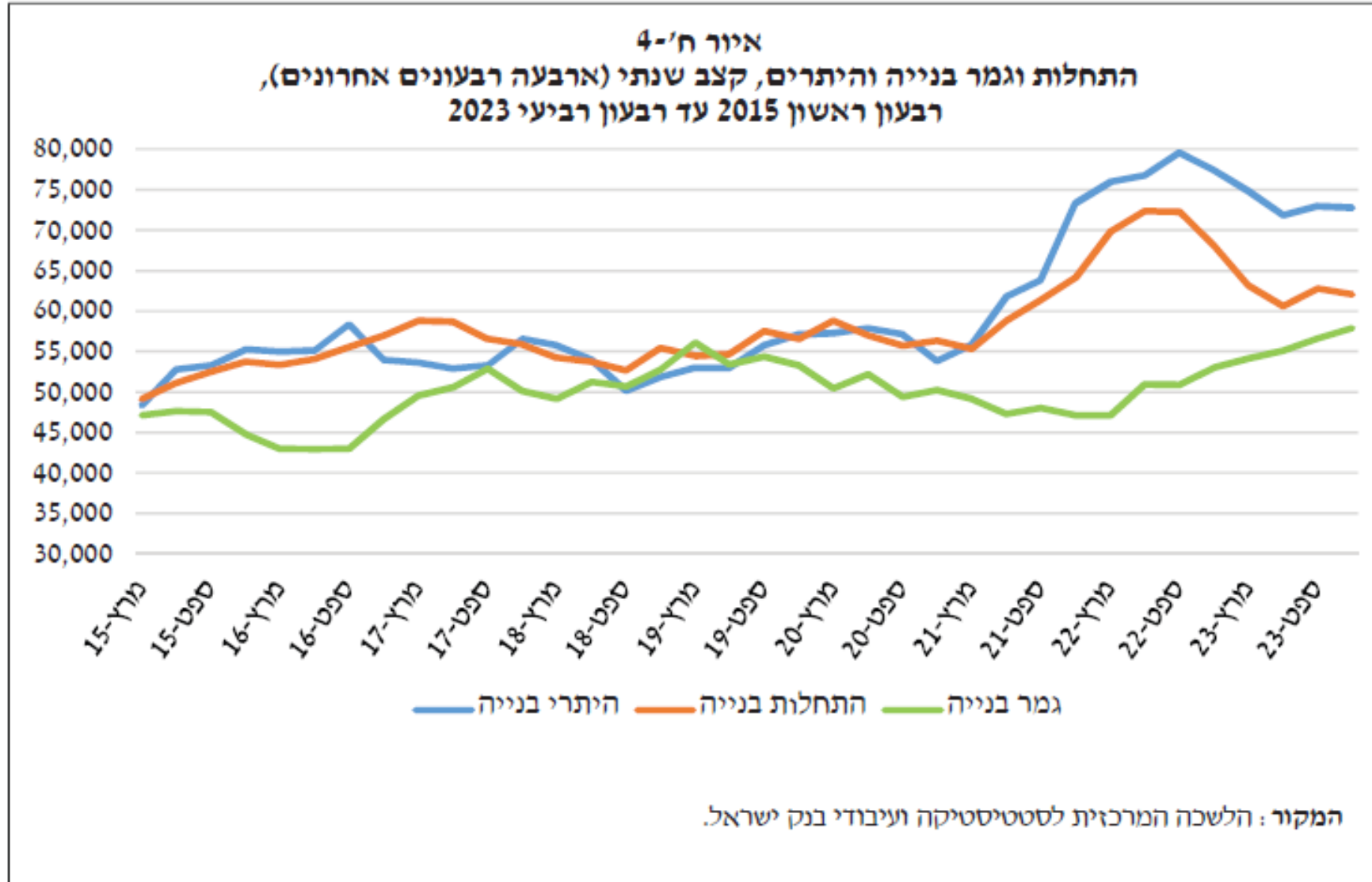
מרווחי האג"ח בישראל – בפרט של חברות נדל"ן וטכנולוגיה - עלו מתחילת השנה, אך שבו בהמשכה לרמתן בתחילת השנה.

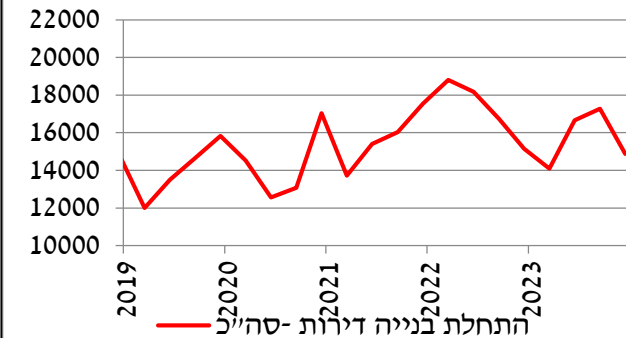
הריסון המוניטרי לווה בהתמתנות של גידול האשראי למשקי הבית ולירידה באשראי הצרכני

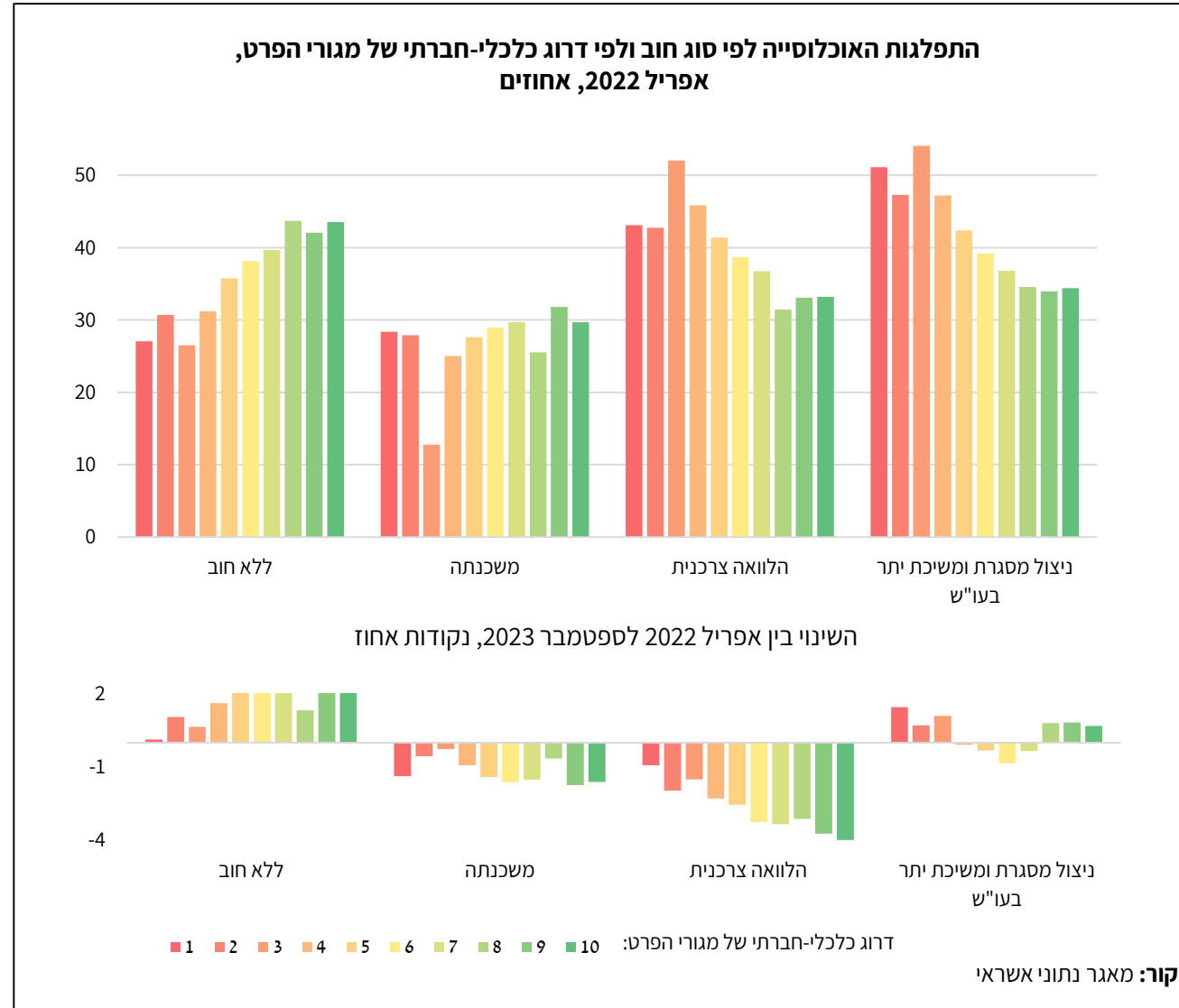
לפני המלחמה התחלות הבניה דעכו מהשיאים של 2022, אך נותרו ברמה גבוהה

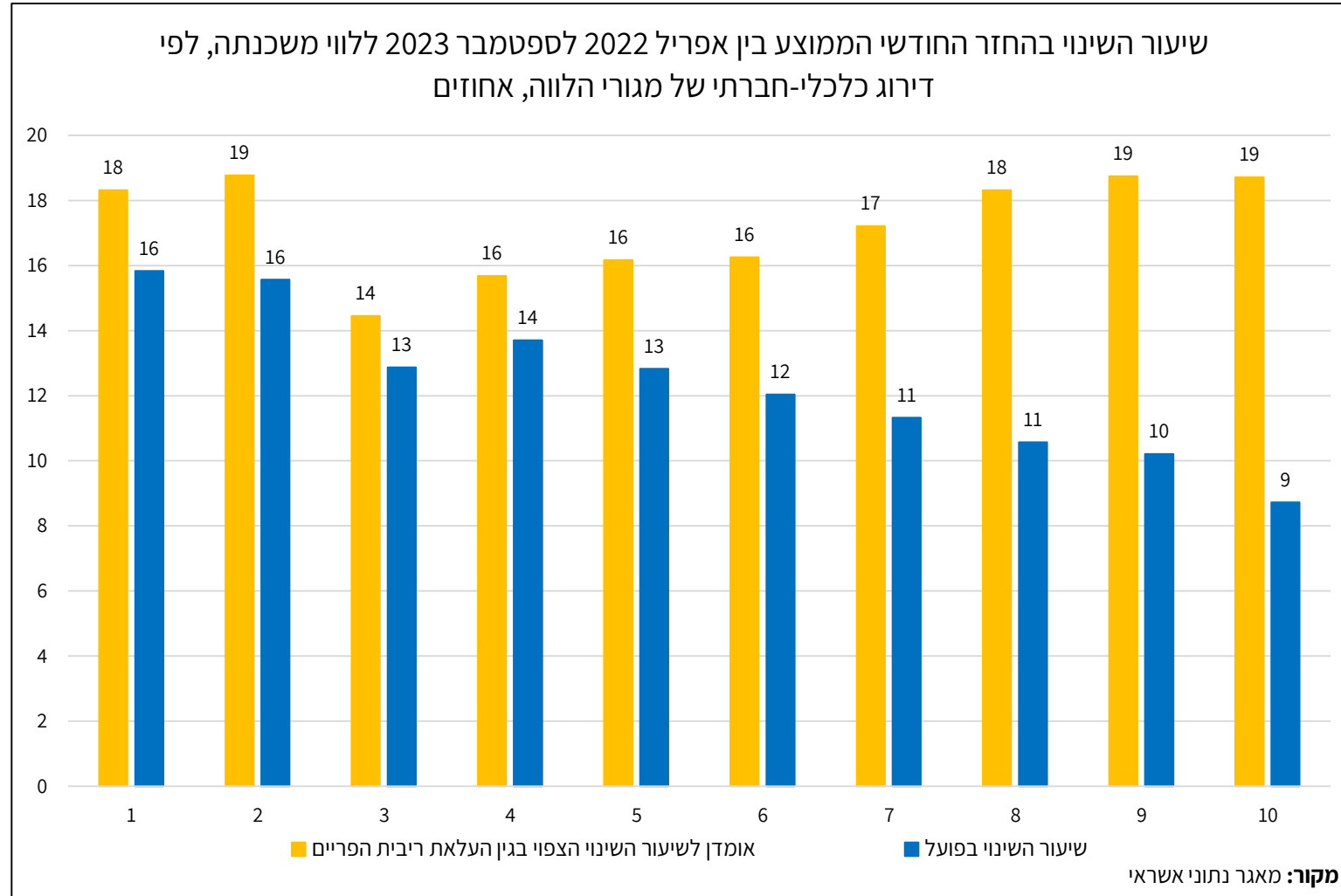
מספר התחלות הבניה בשני הרבעונים לפני המלחמה היה כ-68 אלף (מנוכה עונתיות במונחים שנתיים)

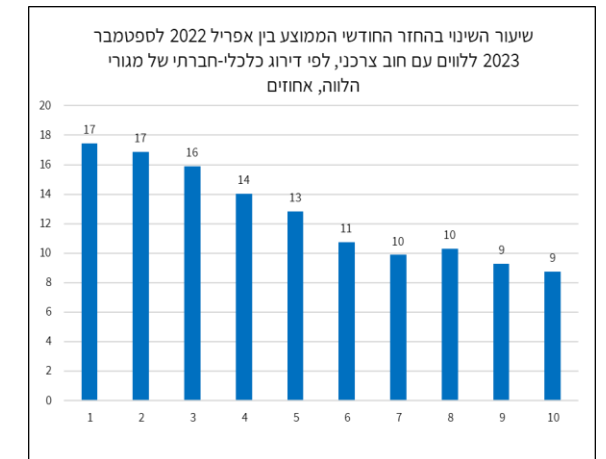
למשקי בית "חזקים" נטייה נמוכה יותר מה"חלשים" לקחת חוב צרכני ומשיכת יתר והפער גדל כשהריבית עלתה

לווים "חזקים" התאימו את המשכנתה שלהם כשהריבית עלתה כדי לקזז את עליית ההחזר החודשי

התמונה דומה גם בחוב הצרכני

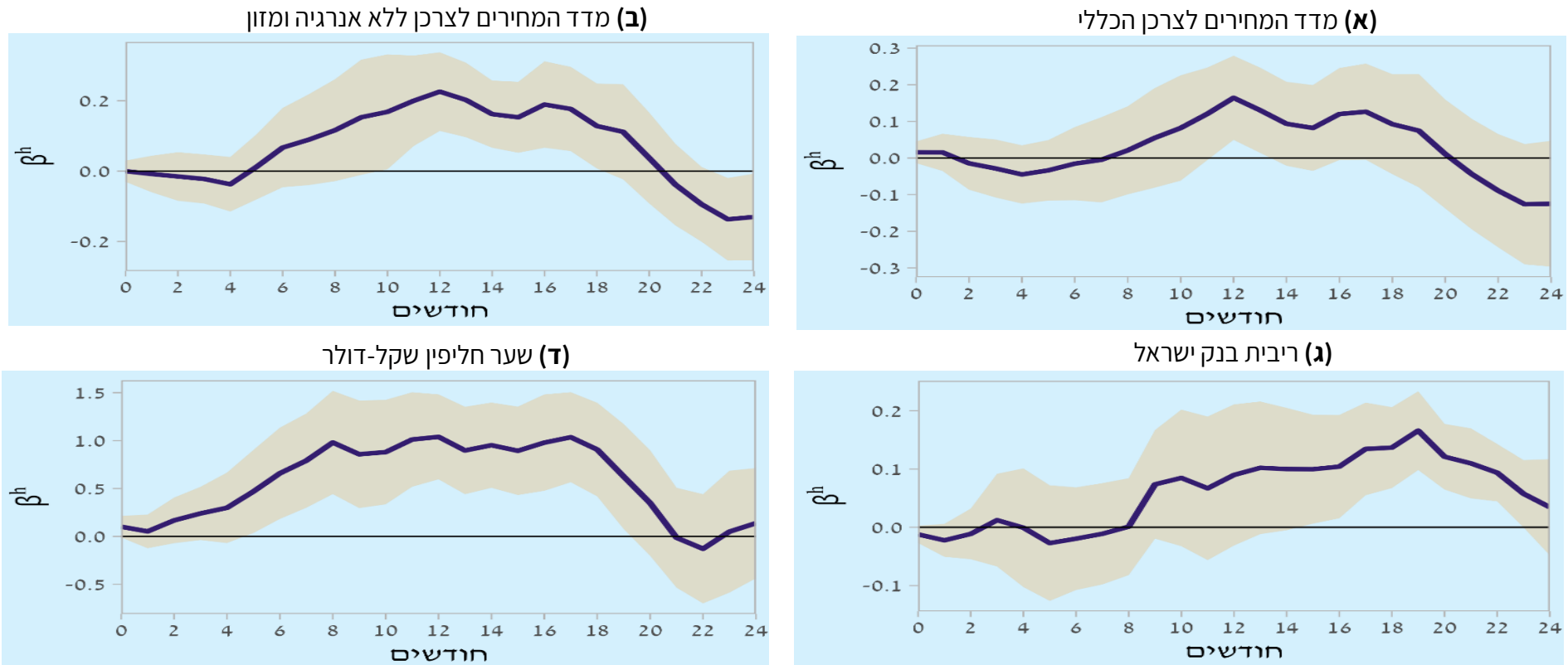

המשק הישראלי בתחילת המלחמה

בעבר, השפעת זעזועים גיאופוליטיים על המשתנים המוניטריים בישראל הייתה מוגבלת

ההשפעה המצטברת של זעזוע גיאופוליטי על משתני המקרו המוניטריים העיקריים

2022-1995

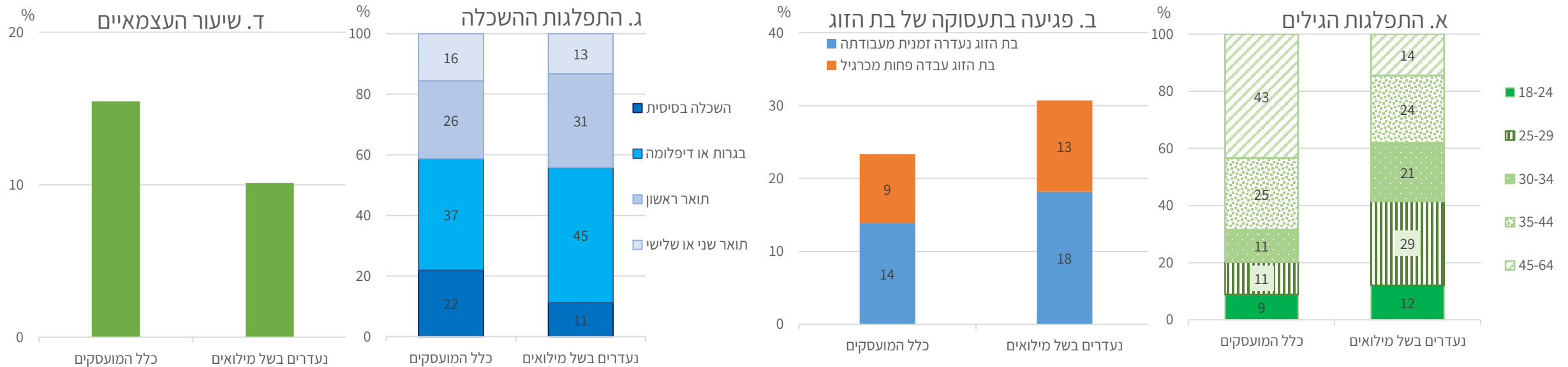

המקור: בנק ישראל ועיבודי בנק ישראל על נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הערות: השינוי המצטבר בתגובה לזעזוע גיאופוליטי של : מדד המחירים לצרכן; מדד המחירים לצרכן ללא מזון ואנרגיה; שער החליפין שקל-דולר; וריבית בנק ישראל. כל הנתונים הם בתדירות חודשית. מדגם הנתונים הוא משנת 1995 עד שנת 2022. משתני הבקרה כוללים פיגורים 1-4 של רמת המחירים לצרכן, מדד הסיכון הגיאופוליטי (GPR), שער החליפין והריבית. האזור המוצלל מייצג רווח סמך של 68%.

השירות במילואים פגע גם בתעסוקת בנות הזוג של המשרתים

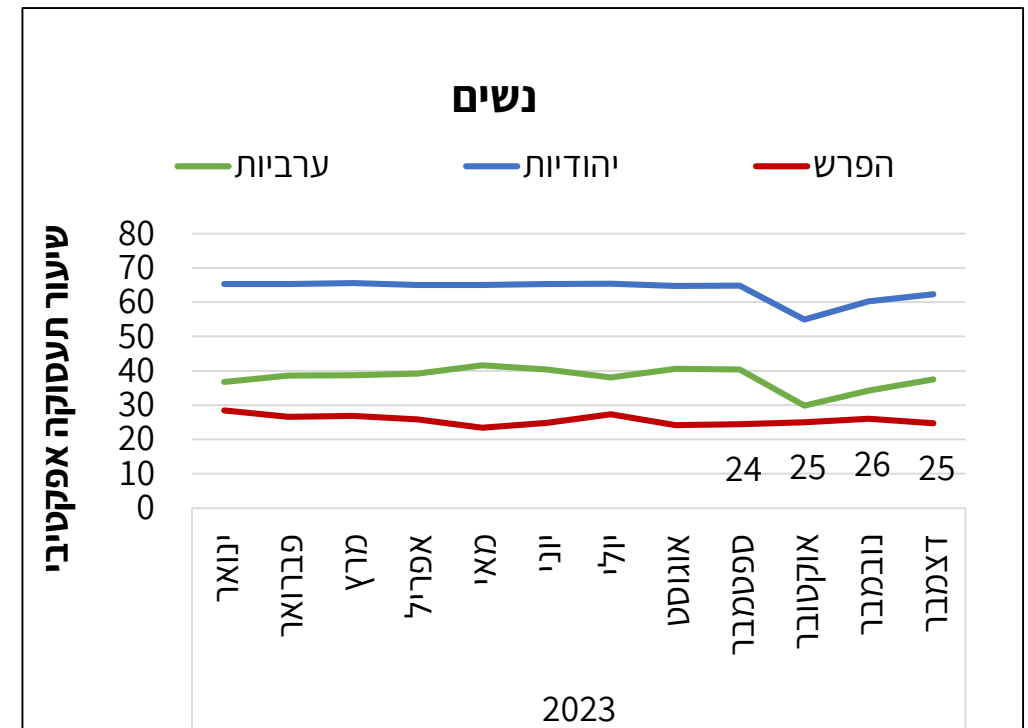
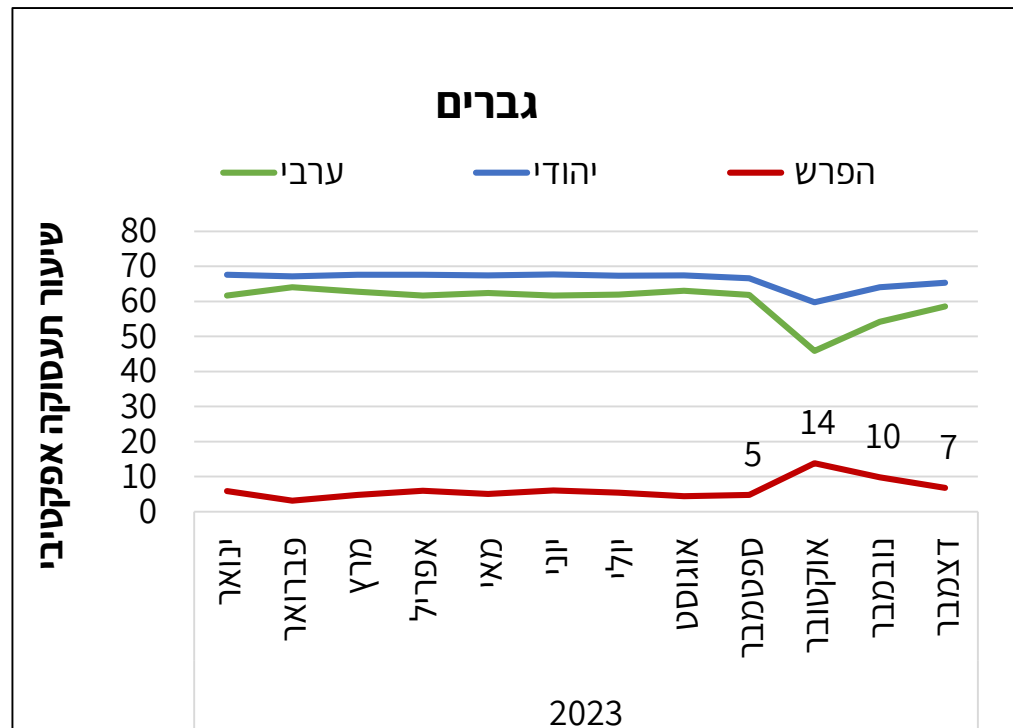
מאפייני הגברים שנעדרו מעבודתם בשל מילואים או מסיבות כלכליות ממוצע אוקטובר-דצמבר 2023, בהשוואה לכלל המועסקים

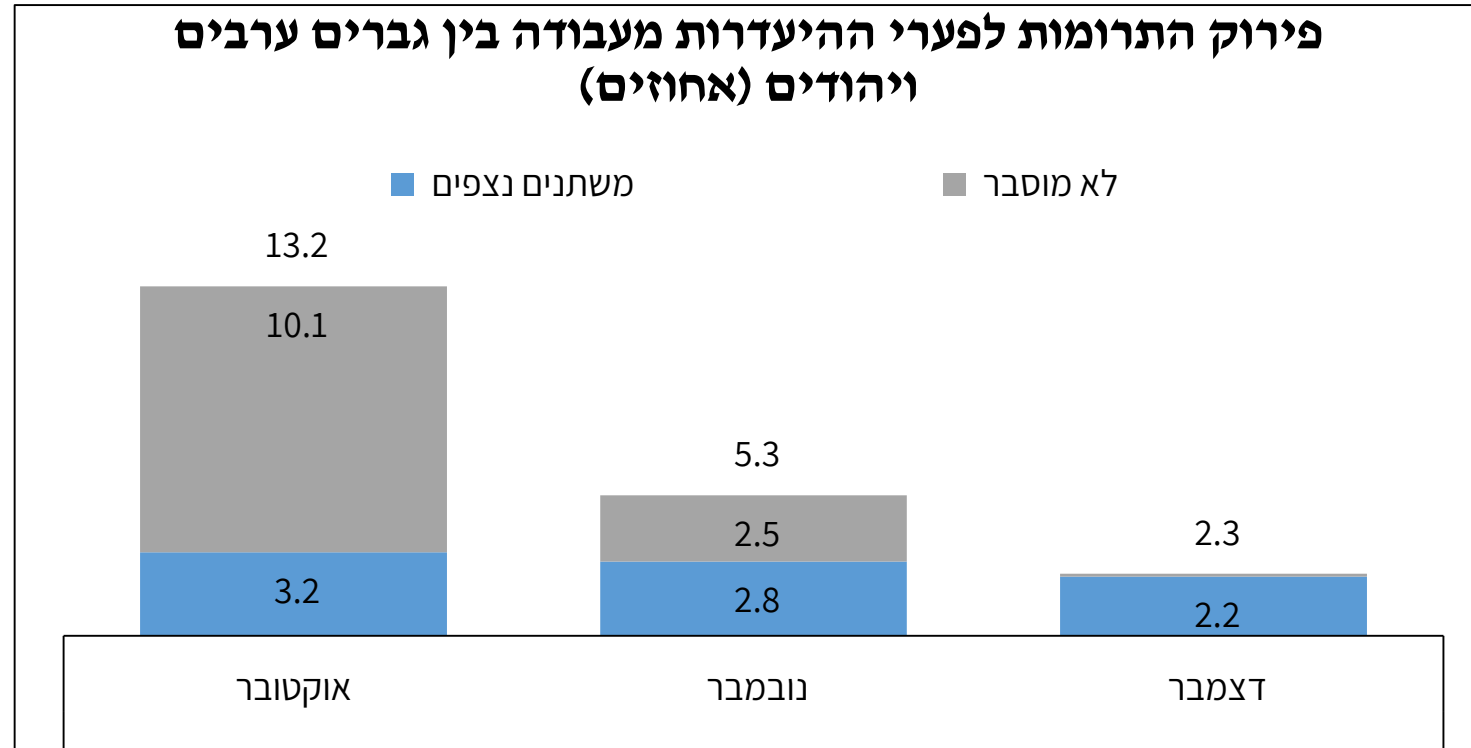
האוכלוסייה היא גברים יהודים לא-חרדים בגילי 18-64 שאינם חיילים סדירים.
איור ב: מתוך אבות לילדים עד גיל 17 שיש להם בת/בן זוג מועסק/ת.
המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

תעסוקת גברים ערבים נפגעה בתחילת המלחמה יותר מזו של היהודים, אך הפער נסגר כבר בדצמבר – בדומה לעימותים קודמים

שיעור תעסוקה אפקטיבי (ללא נעדרים מסיבות כלכליות וסיבות "אחרות") לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה
(גילים 15 ומעלה)

פער התעסוקה של הגברים באוקטובר ונובמבר אינו משקף משתנים דמוגרפיים ומאפיינים של תעסוקת הפרט

גילים 15 ומעלה ללא מזרח ירושלים. הפער לאחר פיקוח על מאפייני פרט נאמד על ידי אמידת רגרסיה, תוך בקרה על המשתנים הנצפים: השכלה; גיל; גיל בריבוע; מחוז גיאוגרפי; השתייכות לענף הבינוי או לענפי הקירבה; ומשלח יד אקדמי.

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

המלחמה לוותה בפגיעה ניכרת בשוק הדיור בדרום ובצפון

מספר העסקאות בדירות* על פי מחוז, תקופות נבחרות

תקופה	מחוז ירושלים	מחוז הצפון	מחוז חיפה	מחוז המרכז	מחוז תל אביב	מחוז הדרום	סה"כ
ממוצע חודשים ינואר-ספטמבר 2022	920	1,267	1,551	2,400	1,788	2,020	10,292
ממוצע חודשים ינואר-ספטמבר 2023	686	968	1,189	1,622	1,103	1,435	6,849
שיעור שינוי (%)	-25	-24	-23	-32	-38	-29	-33
ממוצע חודשים אוקטובר-דצמבר 2022	681	928	1,046	1,448	1,030	1,521	7,229
ממוצע חודשים אוקטובר-דצמבר 2023	511	587	707	1,120	783	841	4,660
שיעור שינוי (%)	-25	-37	-32	-23	-24	-45	-36
שינוי בשיעור הירידה בתחילת המלחמה	0	-13	-9	10	14	-16	-2

עסקאות שוק בלבד. לא כולל ירושות, העברות ללא תמורה וכד'.
המקור : רשות המסים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

סוגיות ארוכות טווח ונושאים מבניים שצפו על רקע המלחמה

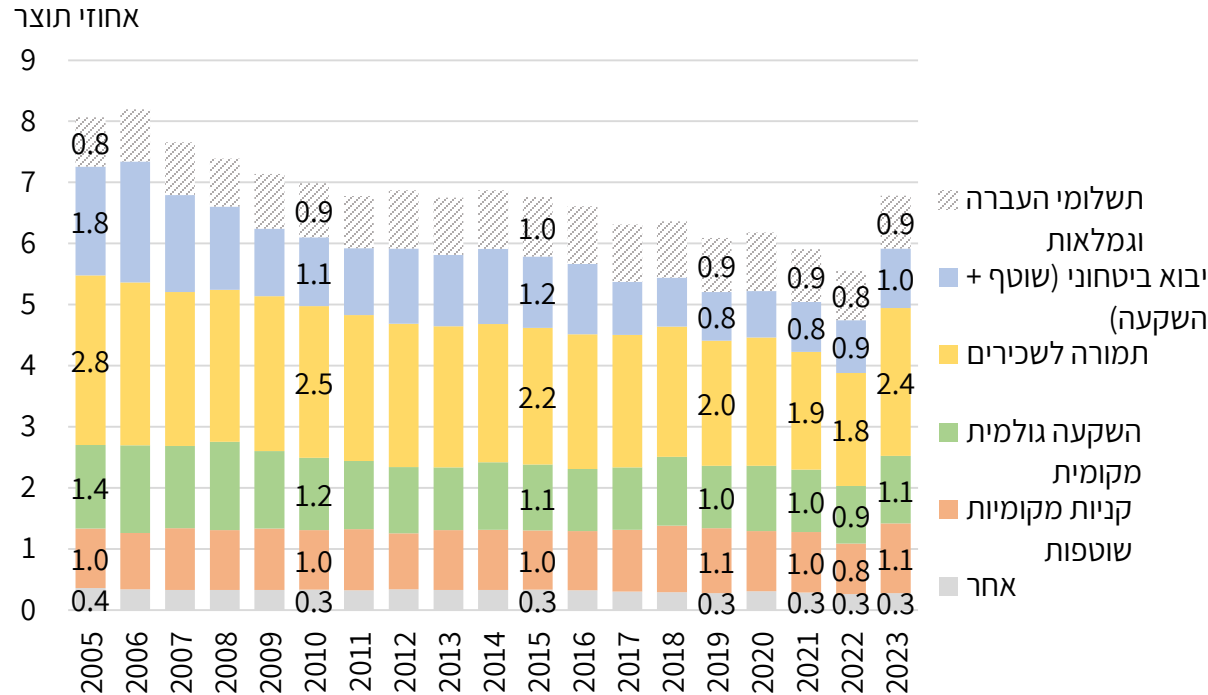
הוצאות הביטחון בישראל היו גבוהות ביחס לעולם עוד לפני המלחמה

הירידה בהוצאות הביטחון התבססה בעשור האחרון בעיקר על הקטנת רכיב כוח האדם

רכיבי ההוצאה לביטחון ותשלומי ההעברה של מערכת הביטחון

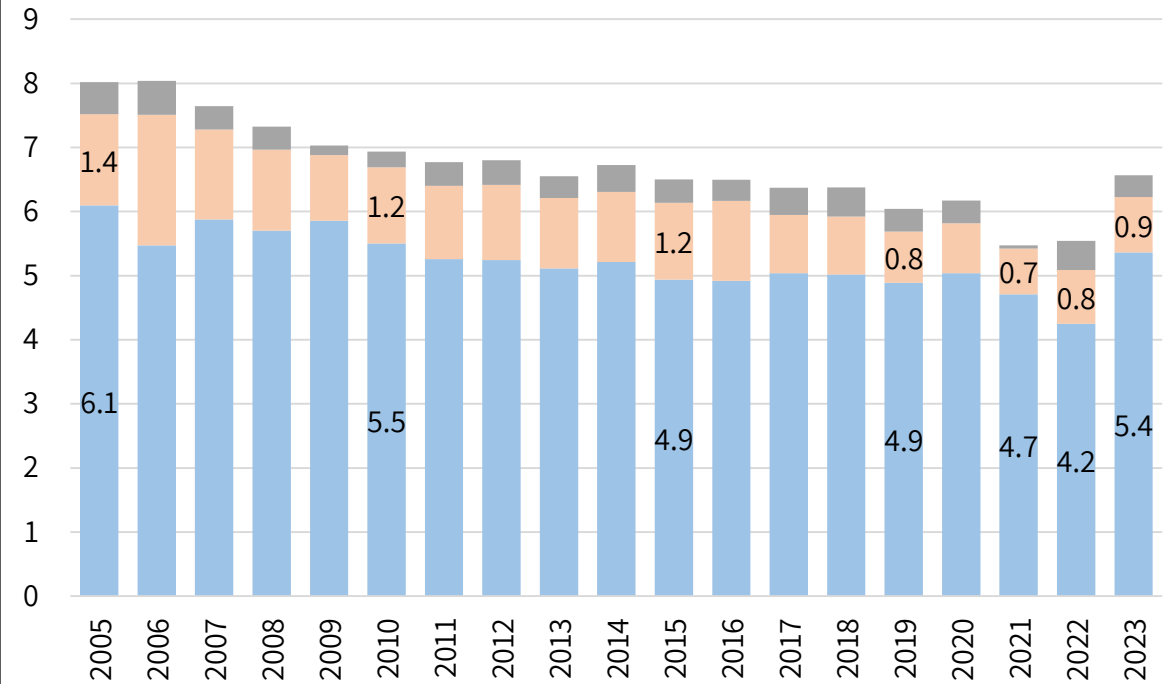

תשלומי ההעברה והגמלאות הם לא חלק מההוצאה לביטחון, משום שהם משולמים למשרתי עבר במערכת הביטחון. מרכיב זה אנו מקדזים את הזכיפה לפנסיה למשרתי הווה בקבע שנרשמת בתוך התמורה לשכירים. "אחר" כולל מסים על ייצור, הוצאות הון אחרות וחלק מהוצאות משמר הגבול שאינן חלק מהצריכה הביטחונית, אך הן כן מסווגות בהוצאה לביטחון.

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

מקורות המימון של סעיפי התקציב של מערכת הביטחון ברוטו

אחוזי תוצר

הכנסות מיועדות (בניכוי הסיוע מארה"ב)

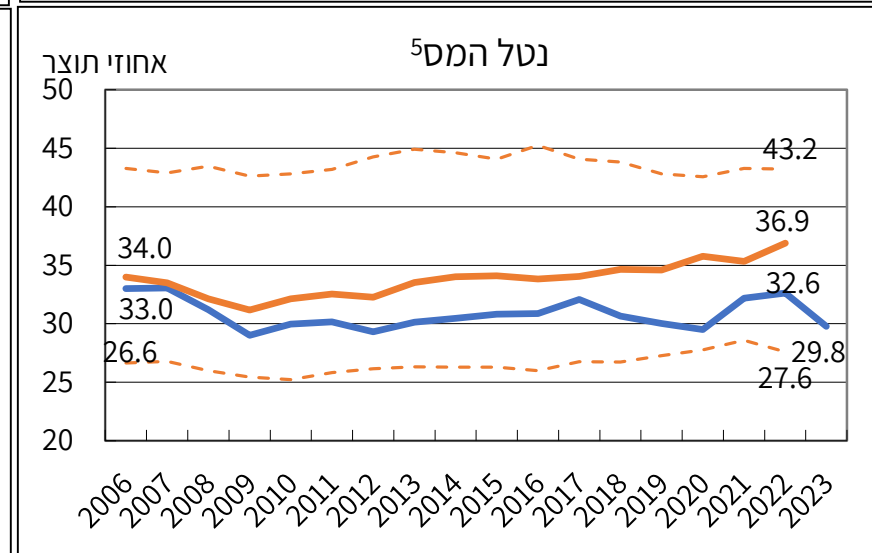
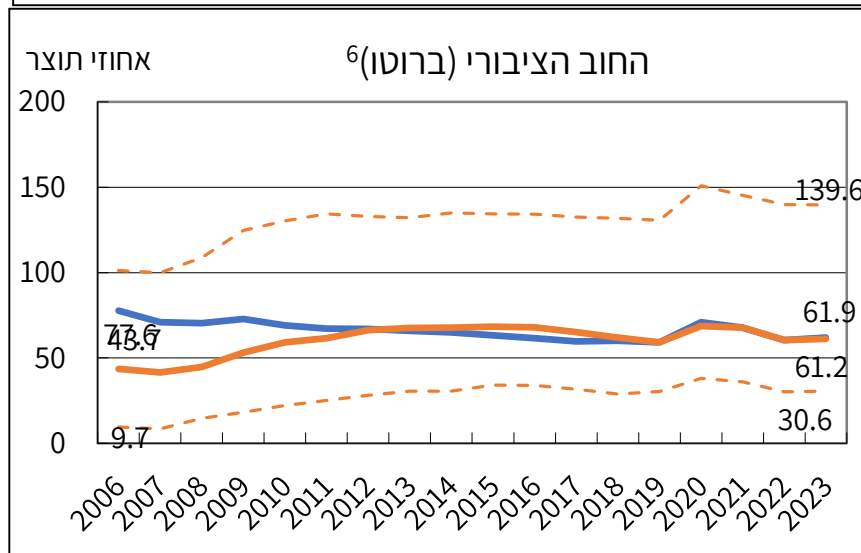
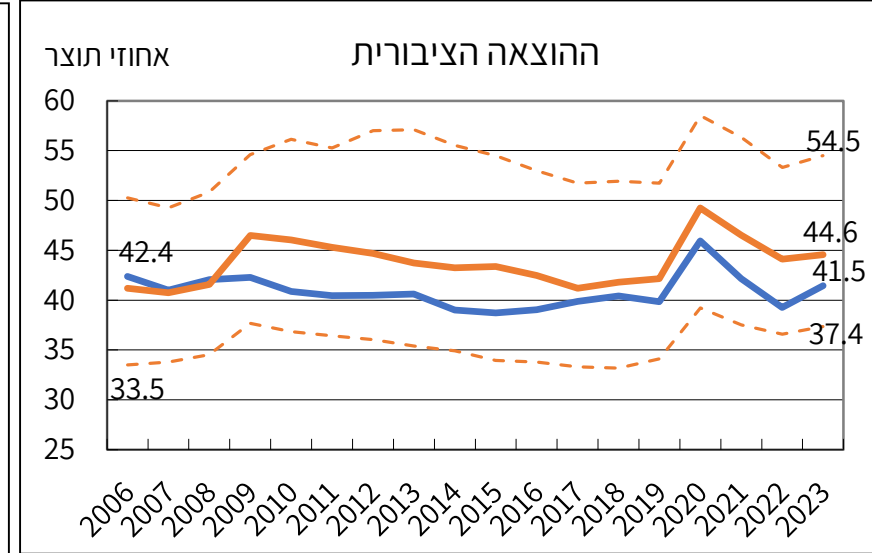
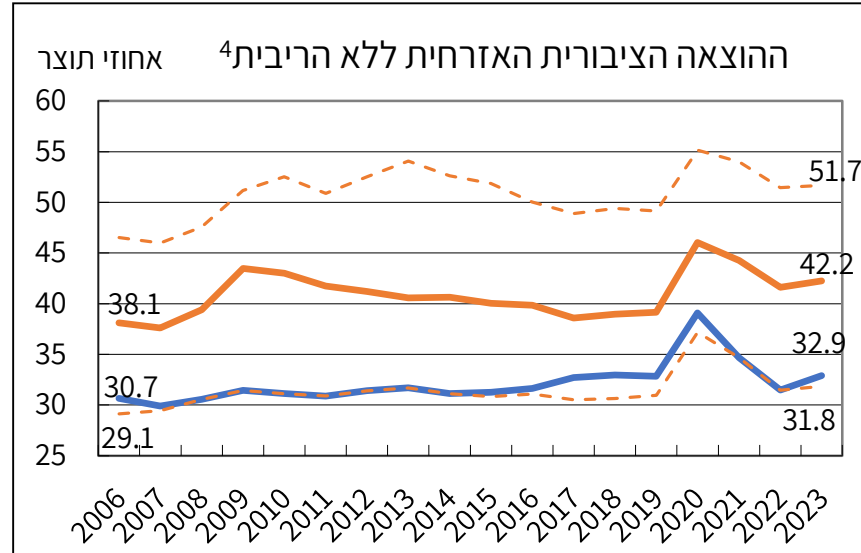
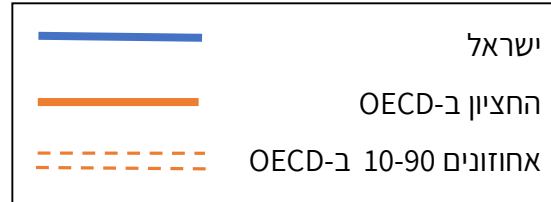
מענק הסיוע מארה"ב

תקציב נטו בניכוי סיוע מארה"ב (מימון מקומי)

המקור: משרד האוצר ועיבודי בנק ישראל.

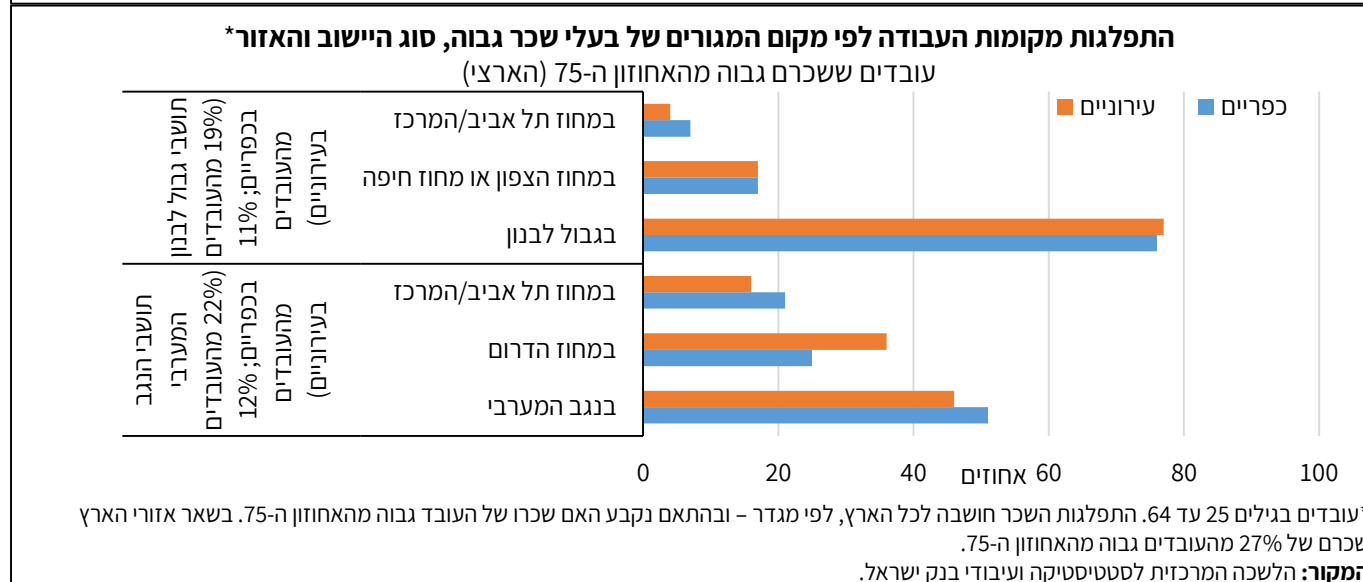
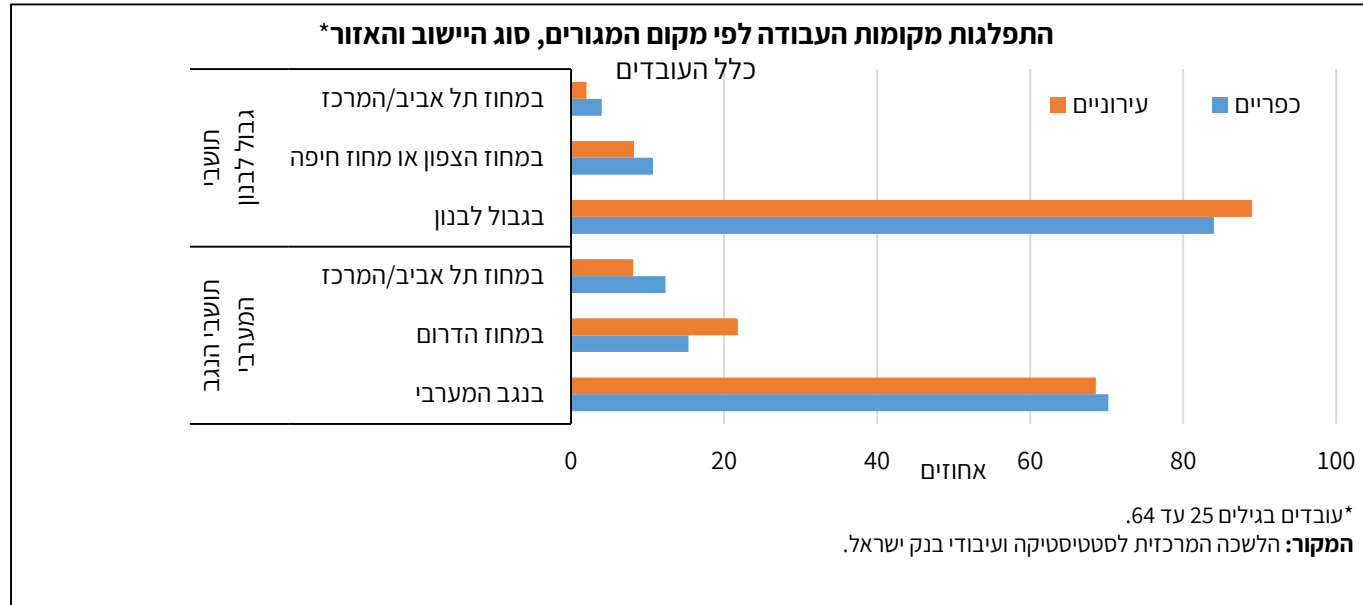
יחס החוב בישראל דומה לחציון ה-OECD. ההוצאה הציבורית ונטל המס נמוכים

המצרפים הפיסקליים בישראל בהשוואה לחציון ב-OECD^{1,3}, עד 2023

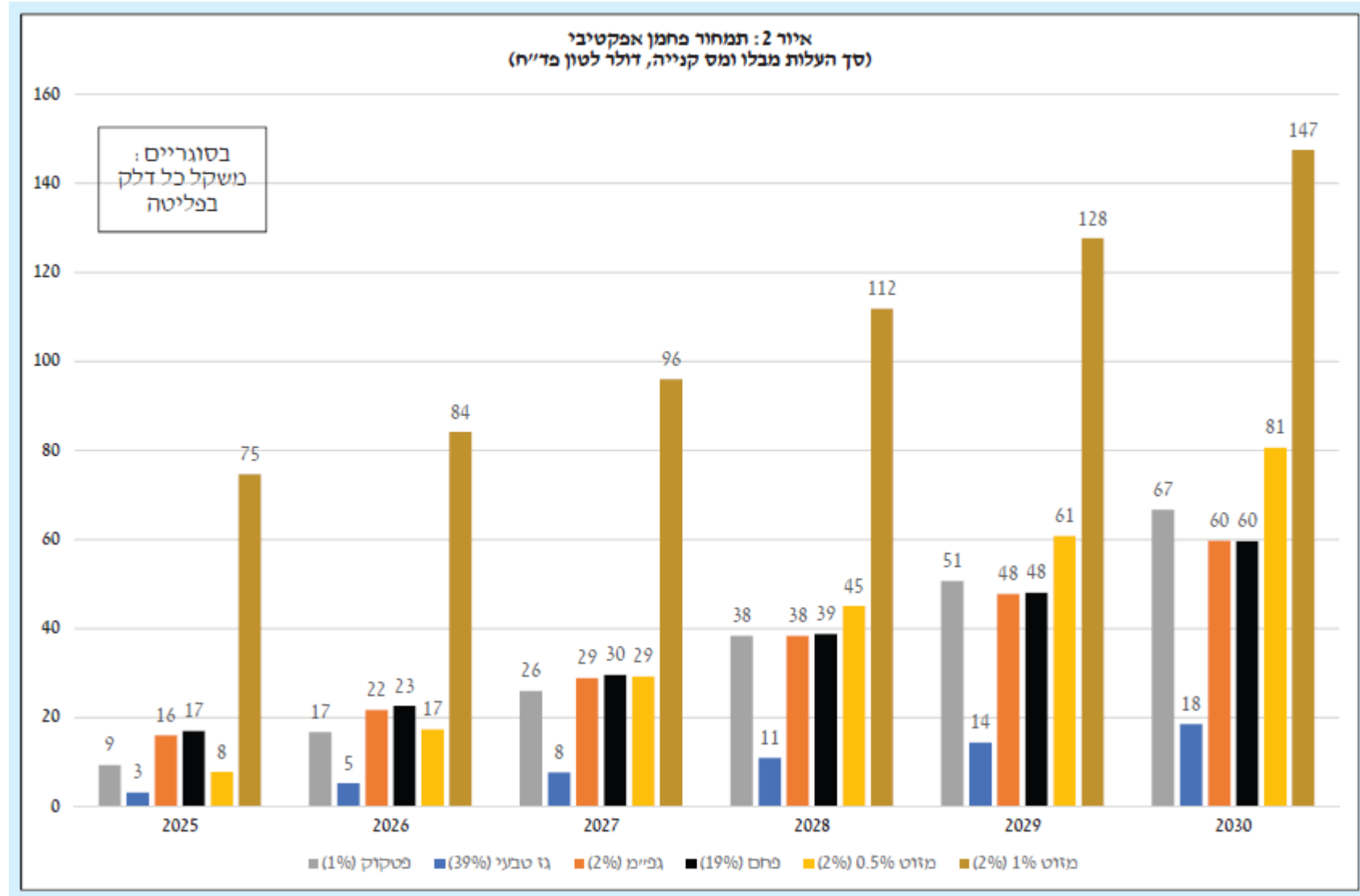
¹ מדינות ה-OECD הן כל המדינות שעבורן יש נתונים.
³ נתוני ה-OECD נכונים לחודש נובמבר 2023.
⁴ עקב היעדר נתונים עדכניים, ההוצאה הביטחונית בשנים 2023-2022 שווה להוצאה הביטחונית בשנת 2021 עבור כל המדינות, למעט ישראל.
⁵ הנתונים במערכת ה-OECD זמינים עד 2022.
⁶ נתונים מתאימים להגדרות קרן המטבע הבין-לאומית (IMF) ולקוחים ממאגריה.
המקור: עיבודי בנק ישראל לנתוני הל"מ"ס, ה-OECD וקרן המטבע הבין-לאומית (IMF).

רוב מכריע של המועסקים המתגוררים באזורי הגבול עובדים באזור מגוריהם

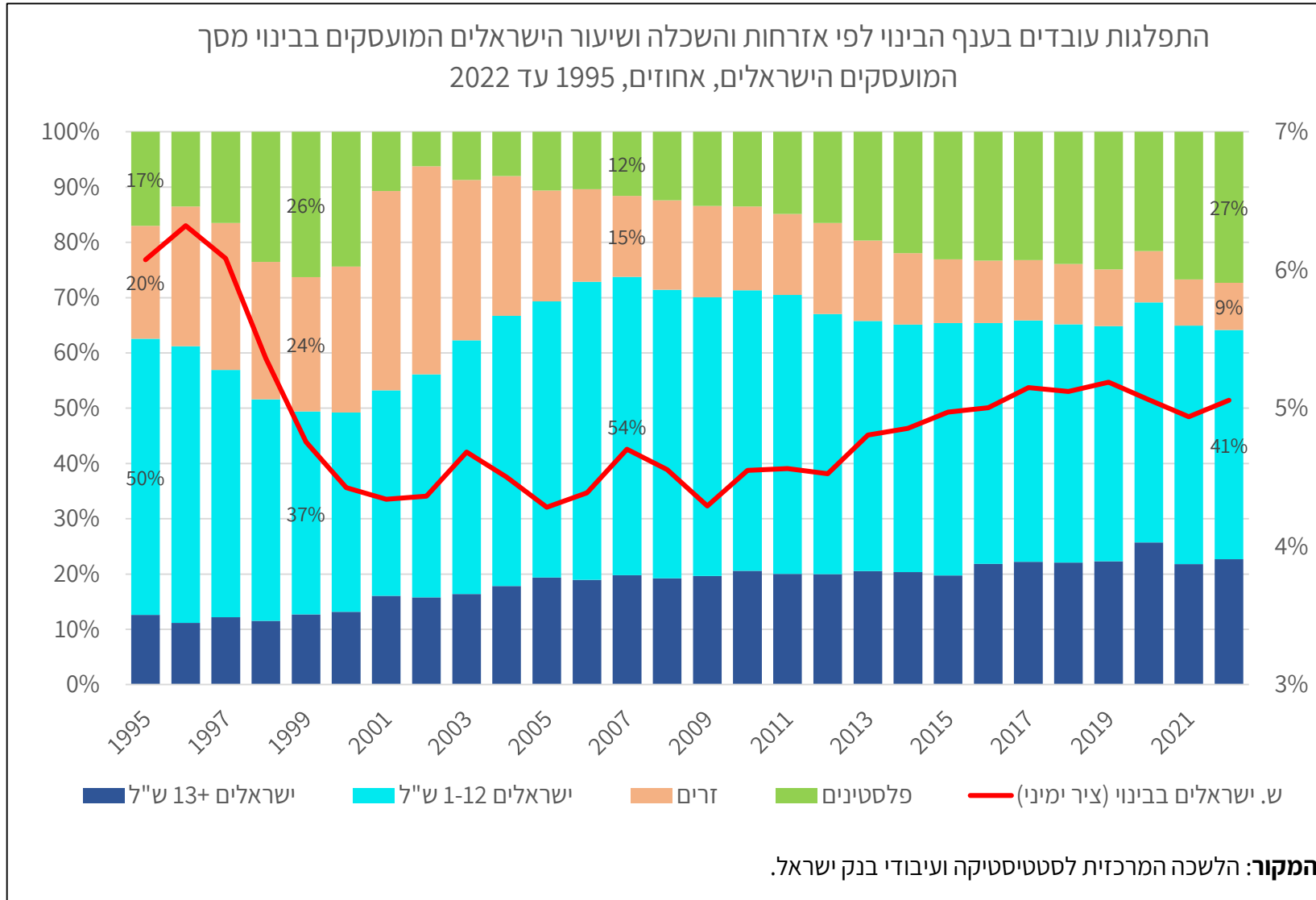

תמחור הפליטות בישראל נמוך – בפרט בייצור חשמל

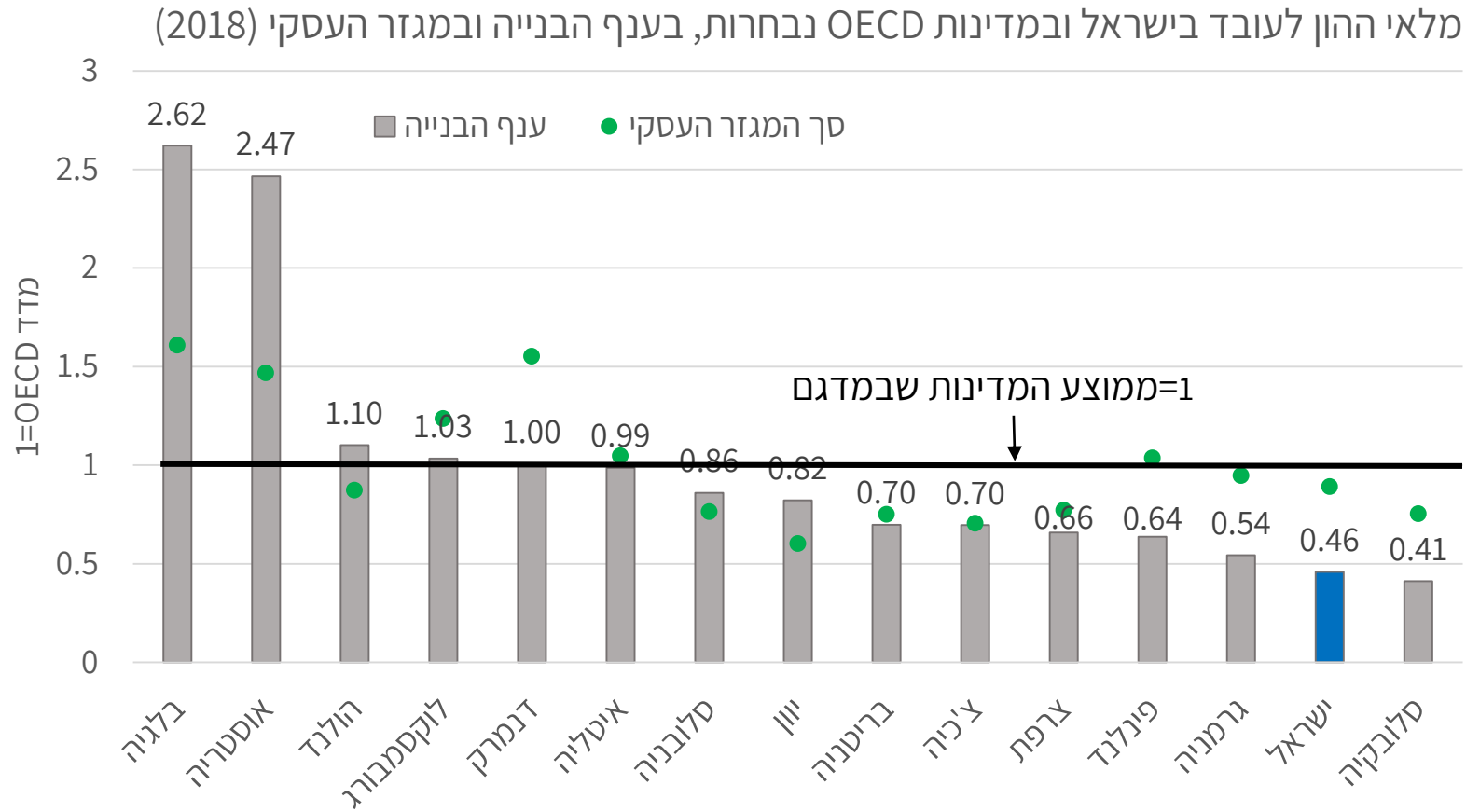
המס האפקטיבי על פליטות בישראל נמוך מהממוצע בשאר המדינות – 14 דולרים לטון פד"ח. שיעור זה מהווה כ-44% מסך העלות התחתון של כ-32 דולרים לטון, שחישב ה-OECD. שיעור נמוך זה הציב את ישראל במקום ה-28 מתוך 38 מדינות ה-OECD.

בעבר, ההחלפה של עובדים פלסטינים בזרים דרשה זמן רב

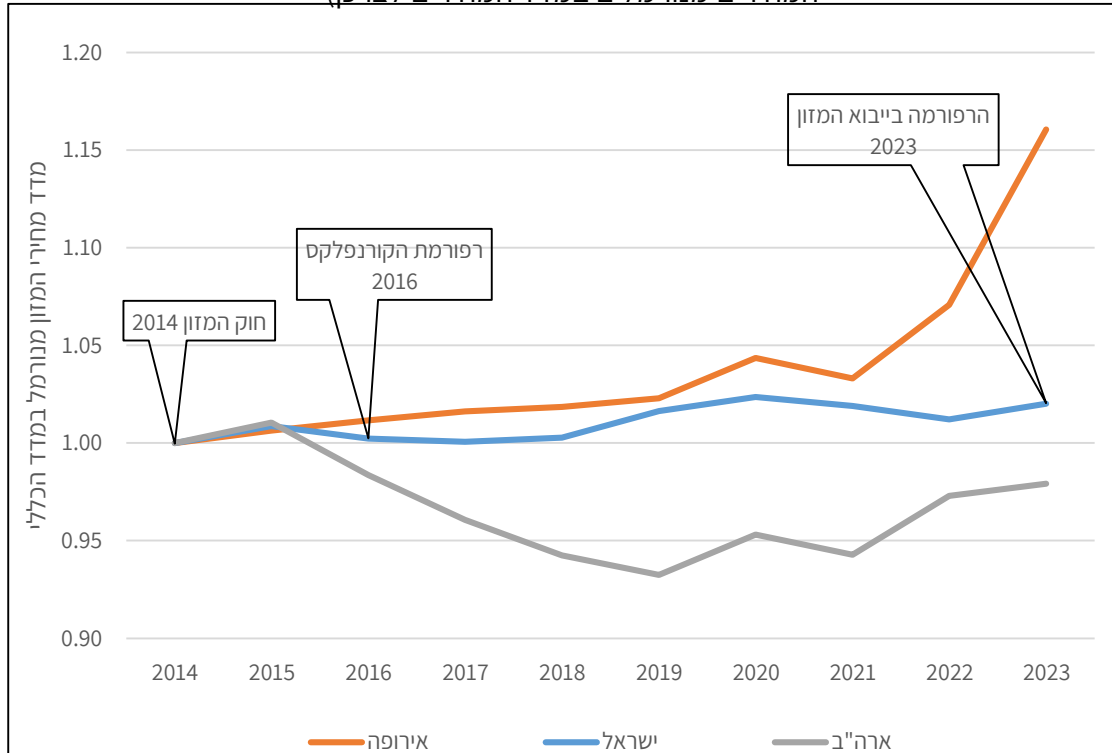

ישראל נמצאת בפיגור בשימוש בטכנולוגיות מתקדמות בבניה

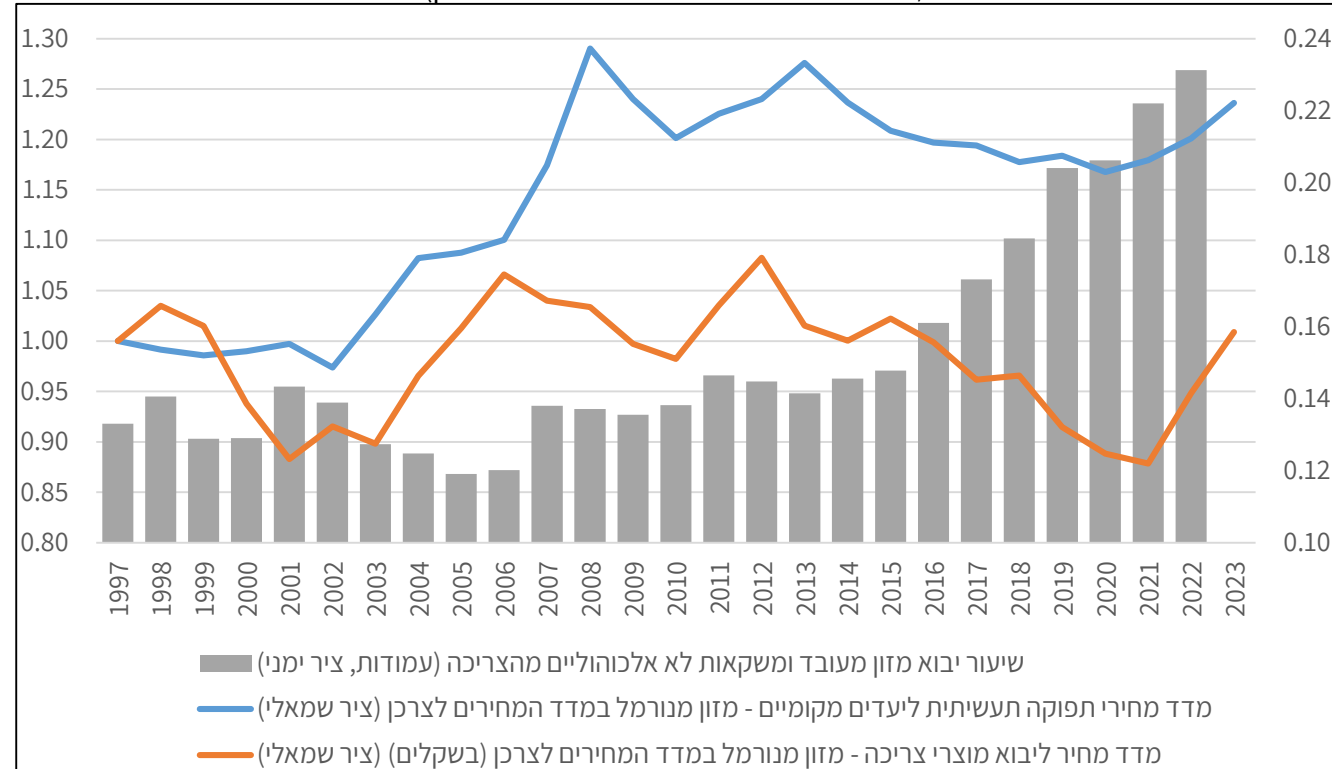

הסרת חסמי יבוא בשוק המזון לוותה בגידול ביבוא ובירידת מחירו היחסי של היבוא. ההשפעה על מחירי הייצור המקומי פחות ברורה

מדד מחירי המזון בישראל, בארה"ב ואירופה (EA19)
(המחירים מנוormלים במדד המחירים לצרכן)

שיעור היבוא של מזון מעובד מההוצאה על צריכת מזון והמחירים הסיטוניים של מזון
(המחירים מנוormלים במדד המחירים לצרכן)

1. המדד כולל מזון, ללא ארוחות מחוץ לבית ומשקאות, וכולל פירות וירקות. משקאות לא אלכוהוליים הושמטו מכיוון שבישראל ובמדינות אירופה הוטל מס על משקאות עם סוכר. בישראל המס בוטל במאס 2023.
2. הבסיס שנת 2014.
המקור: ישראל - הלמ"ס, ארה"ב - BLS, ומדינות אירופה (EA19) - Eurostat ועיבודי בנק ישראל.

1. הבסיס למדדי המחיר הוא ינואר 1997.
2. מדד מחיר דולרי ליבוא מוצרי צריכה - שהומר לשקלים. המדדים אינם כוללים משקאות ופירות וירקות טריים.
3. תמהיל מוצרי המזון המיובאים שונה מתמהיל המוצרים המיוצרים בישראל, וייתכן שחלק מהפער בעליית המחירים בין שני המדדים נובע מתמהיל שונה.
המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

תודה!

